

7.3. Институционален анализ на програмата от мерки

Институционалният анализ на Програмата от мерки за територията на БДДР-Плевен включва възможните източници на финансиране за реализирането на предвидените мерки и институциите, които ще бъдат отговорни за прилагането на тези мерки.

1. Институции, отговорни за реализиране на мерките

По направления в Програмата от мерки, отговорни за реализиране на мерките ще бъдат следните институции:

- За мерките, свързани с пречистване и канализация - **Общините** на територията на БДДР-Плевен
- За мерките, свързани със закриване на общински депа - **Общините** на територията на БДДР-Плевен и РИОСВ
- За мерките, свързани с учредяване и изграждане на Санитарно-Охранителните Зони /за повърхностни и подземни водни тела/ - **Водоснабдителните и Канализационните дружества** на територията на БДДР-Плевен, експлоатиращи водоземните съоръжения, както и **Общините, физически и други юридически лица**, собственици на водоземни съоръжения, за които са издадени разрешителни за питейно-битови нужди.
- За мерките, свързани с обучения на земеделци по прилагане на Добри земеделски практики – **Министерството на земеделието и храните**
- За административните и законодателните мерки – съответните **административни органи**, в чиито компетенции е прилагането им, съгласно съществуващото законодателство:

- **Министерство на околната среда и водите** – провежда политика по управление на водите на национално ниво

- **Басейновите дирекции** за управление на водите са административни структури за интегрирано управление на водите на басейново ниво, за прилагане и налагане на екологичното законодателство в областта на водите.

- **Регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ)** към Министерство на околната среда и водите провеждат държавната политика за околна среда на регионално ниво и изпълняват функции, свързани с мониторинг и контрол във връзка с изпълнението на изискванията за разрешителни за заустване на отпадъчни води, издавани от Басейновите дирекции. Инспекциите контролират аварийните изпускания на отпадъчни води и поддържат база данни за извършения мониторинг и контрол за състоянието на отпадъчните води.

- **Изпълнителната агенция по околна среда** към МОСВ организира и ръководи националната система за мониторинг на повърхностните води и контролира качеството на водите по физико-химични параметри посредством мобилни лаборатории.

- **Министерство на регионалното развитие и благоустройството** – отговорно за водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените места и за предпазване от вредното въздействие на водите в границите на населените места. Министерът на регионалното развитие и благоустройството представлява държавата в дружествата “Водоснабдяване и канализация” с над 50% държавно участие.

- **Министерство на земеделието и храните** – отговорно за хидромелиоративни системи и съоръжения и за предпазване от вредното въздействие на водите извън границите на населените места.
- **Министерство на икономиката и енергетиката** – отговорно за хидроенергийни системи и съоръжения.
- **Министерство на здравеопазването** – извършва мониторинг и контрол на качеството на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, и на водите за къпане.
- **Общинските администрации** играят важна роля в прилагането на политиката по околна среда в сектор “води”. Техните основни функции включват:
 - Изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи и съоръженията за пречистване на битови отпадъчни води;
 - Изграждането, поддържането и експлоатацията на водностопанските системи по чл. 19, т. 4 от Закона за водите;
 - Изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално водовземане от подземните води на територията на общината.
- **Дружествата “Водоснабдяване и канализация” (ВиК)** отговарят за дейностите, необходими за експлоатацията и поддръжката на водоснабдителните съоръжения (при източниците на питейна вода, ПСПВ, помпените станции, съоръженията за складиране и съхранение на вода и водоснабдителната мрежа) и на канализационните системи (за събиране на отпадните води, тяхното третиране и отвеждане).
- **Държавна комисия за енергийно и водно регулиране** към Министерския съвет (съгласно Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги) регулира водоснабдителните и канализационни услуги. Комисията регулира цените и качеството на водоснабдителните и канализационни услуги, предоставени от ВиК дружествата, независимо от формата на собственост и управлението на водоснабдителните и канализационните системи.

2. Възможни източници за финансиране

Източниците за финансиране на програми (проекти) в областта на опазване на водите могат да бъдат национални (български) или международни организации, фондове, механизми и други, които осъществяват директни инвестиции, посредством: бюджетни субсидии, безвъзмездни помощи и дарения, заеми при облекчени условия за реализиране на проекти в областта на опазването на водите, непреки инвестиции и др.

Основните национални и международни източници за финансиране на дейности за реализиране целите на политиката по опазване на водите са:

- Републикански бюджет
 - Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
 - Фондове на Европейския съюз
- **РЕПУБЛИКАНСКИ БЮДЖЕТ**

Със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се приема Списък за финансиране на общински инвестиционни екологични обекти, предвидени за строителство през годината, а именно: градски пречиствателни станции за отпадъчни води,

довеждащи колектори към тях, канализационни и водопроводни мрежи и общински депа за битови отпадъци. Общините представят своите писмени предложения пред МОСВ и МФ. При изготвяне на окончателния поименен списък, който е приложение към Закона за държавния бюджет, МФ изисква и взема под внимание становището на МОСВ за съответствието на предлаганите обекти за финансиране с приоритетите на националната екологична политика.

Основен дял в средствата, заложи в бюджетите на Министерството на околната среда и водите, разработвани на програмен принцип по години са за изграждане на инфраструктурни обекти (пречиствателни станции за отпадни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори и корекции на речни корита и дерета, изграждането на сепариращи съоръжения за разделяне на отпадъците и други).

➤ **ПРЕДПРИЯТИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (ПУДООС)**

Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда е създадено със Закона за опазване на околната среда.

Предприятието предоставя средства под формата на:

- безвъзмездни помощи;
- безлихвени или нисколихвени заеми;
- субсидии за покриване на част или пълния размер на дължими лихви по банкови кредити, отпуснати за реализация на екологични проекти и обекти.

Средствата от предприятието се разходват за:

- реализация на инвестиционни екологични проекти;
- осъществяване на неинвестиционни проекти и дейности за опазване и възстановяване на околната среда;
- научни разработки и изследвания с приложен характер, възложени от Министерство на околната среда и водите;
- заплащане на услуги от научен и технически характер, експертизи, проучвания и екологични оценки, възложени от Министерството на околната среда и водите;
- развитие и поддържане на Националната система за мониторинг на околната среда и водите; застраховане на стационарна и подвижна техника; дейности, свързани с набиране на проби, мониторинг и контрол;
- провеждане и участие в конференции, симпозиуми, работни семинари, изложби, конкурси и други форуми с екологична насоченост;
- образователна и информационна дейност;
- други дейности предвидени с нормативен акт.

Инвестиционните проекти, финансирани от Предприятието в областта на водите са:

1. Проекти за изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води и канализационни мрежи
2. Проекти за ликвидиране на сондажи, в които се смесват води с различни качества и се замърсяват по-дълбокичисти подземни води, за консервиране и за привеждане на кранов режим на сондажи, разкриващи подземни води на самоизлив, които не се използват
3. Проекти за изграждане на съоръжения за регулиране на оттока на реките и създаване на водни площи с местно значение

4. Проекти за изграждане на съоръжения за защита руслата и бреговете, на дерета от ерозия
5. Проекти, свързани с изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения с местно значение за питейно-битово водоснабдяване на населението
6. Малки водно-електрически централи.

➤ **ФОНДОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

Оперативна програма “Околна среда 2007 – 2013 г.”

В процеса на преговорите за присъединяване на България към Европейския съюз, България определи Оперативна програма “Околна среда 2007 – 2013 г.” (ОПОС) като една от оперативните програми, която да бъде разработена и осъществена в периода 2007-2013 г. Програмата подпомага изпълнението на поетите ангажименти в сектора по време на преговорния процес и постигането на съответствие с изискванията на европейското екологично законодателство. Усвояването на средствата по ОПОС е и сериозна антикризисна мярка в действие в условията на световна икономическа криза. Тя дава големи възможности общините в страната да изградят модерна инфраструктура за водите и отпадъците, да бъде опазено биологичното разнообразие, което ще съдейства не само за по-чиста и здравословна околна среда, съхранена природа, но и ще осигури работа за строителния бизнес и нови работни места.

Основни приоритети на Оперативна програма “Околна среда 2007 – 2013 г.” са:

- Приоритетна ос 1: Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населени места с над 2000 екв.ж. и в населени места с под 2000 екв. ж., попадащи в градски агломерационни ареали.
- Приоритетна ос 2: Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци.
- Приоритетна ос 3: Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие.
- Приоритетна ос 4: Техническа помощ.

Средният процент на финансиране от ЕС е 80 % за Приоритет 1 и 85 % за останалите три оси, като средствата се осигуряват от Кохезионния фонд и Европейския фонд за регионално развитие.

Програма ИСПА

Програмата е отворена за България за периода 2000-2006 г. Проектите се предлагат от Правителството на България чрез Националния ИСПА координатор – Министерство на финансите.

По време на изпълнението на ИСПА в България бе даван приоритет на водния сектор, който изисква най-значителни финансови средства за постигане на съответствие с директивите на ЕС.

Финансират се големи инвестиционни обекти, приоритетни за страната в съответствие с приети Национални програми в секторите “подобряване качеството на водите”, “управление на отпадъците” и “опазване качеството на въздуха”. Проектите се предлагат и управляват на национално ниво, въпреки, че в подготовката им активно се включват общините. В Стратегията по ИСПА на България е определен предварителен списък на обектите за периода. Стратегията е

одобрена от Координационния съвет за Националния план за развитие и е представена в Европейската Комисия. Проектите трябва да съответстват на нормите и стандартите на ЕС, на секторните политики на ЕС и да спазват принципа на устойчивото развитие. Всички проекти трябва да бъдат финансово устойчиви за да покриват бъдещи оперативни разходи и разходи по поддръжката.

За финансова помощ чрез ИСПА могат да кандидатстват:

- отделни проекти,
- етапи от проект, които са технически и финансово независими, (тук спадат и необходимите за осъществяването на един проект проучвания - предварителни, за приложимост, технически и др.),
- групи проекти,
- проектни схеми.

Европейската комисия при нужда може да покани ЕИБ, ЕБВР или Световната банка да участват в оценяването.

Проекти в сектор “Води”

В съответствие с изискванията в тази сфера, приоритетни са проектите, които:

- осигуряват третиране на отпадъчните води за големи населени места;
- осигуряват третиране на отпадъчни води, които се изпускат във водни басейни “чувствителни зони” / чувствителните зони се определят от всяка държава/ Като чувствителни например се третират Балтийско море, Черно море и реките, които се вливат в тях.;
- предвиждат обработка на отпадъчни води, които имат значителен икономически ефект / например за туризма/;
- предвиждат обработка на отпадъчни води, които се вливат във водоеми, източник на питейна вода;
- предвиждат обработка на отпадъчни води, които се вливат във водоеми в райони, в които се защитава биологичното разнообразие.

Изисквания за финансиране на проекти по ИСПА в сферата на водите:

- Мерките, предвидени в проектите, трябва да предвиждат постигането на стандартите за обработка на отпадъчните води и адекватна система за мониторинг на тези стандарти, в съответствие с изискванията на ЕС. При проектите за питейна вода трябва да бъдат спазени стандартите за качеството на питейната вода и те да включват решения, осигуряващи ефективно използване на ресурсите.
- На общинско ниво трябва да са налице институционни и правни разпоредби за предварителна обработка на индустриалните води.
- Трябва да е спазен принципа “замърсителят плаща”. Най-малко оперативните разходи и разходите за поддръжка както и разпоредбите на подмяна на оборудването трябва да бъдат покрити от тарифи, платими от ползвателите.

Приоритетни са проекти, които осигуряват питейна вода и обработка на водата за:

- Големи населени места;
- Региони със здравословни проблеми, свързани с водата / например, ендемичен хепатит, холера;

- Региони с недостатъчни водни ресурси /сух климат, свръхексплоатация на наличните води или важни проблеми с качеството - замърсяване на повърхността на водите и т.н./;
- Проекти, които осигуряват интегрирани решения – цялостна система за водоснабдяване включително резервоари, съоръжения за обработка, водопроводи.

Програма ФАР

Национална Програма ФАР

Национална Програма ФАР в областта на водите е ориентирана основно към институционални проекти, т.е. проекти за обучение и подобряване на административния капацитет на институциите за прилагане на екологичното законодателство. Проектите се осъществяват чрез реализацията на доставки, услуги и институционално подпомагане от страна на администрациите на страни членки на ЕС (туининг). Основни дейности, които могат да се извършват в рамките на twinning проектите са: разработване на нормативни актове и програми в областта на околната среда; подготовка и провеждане на обучителни семинари; разработване, отпечатване, разпространение на методически и информационни материали; провеждане на информационни кампании. Услугите и доставките са насочени към изграждане на капацитет у компетентните органи и техните регионални структури за изпълнение на европейското законодателство. Типичен пример е доставката на контролно-измервателна апаратура, компютри и софтуер и др, необходими за работата на администрацията и прилагане на познанията и уменията, придобити в рамките на обучителните програми.